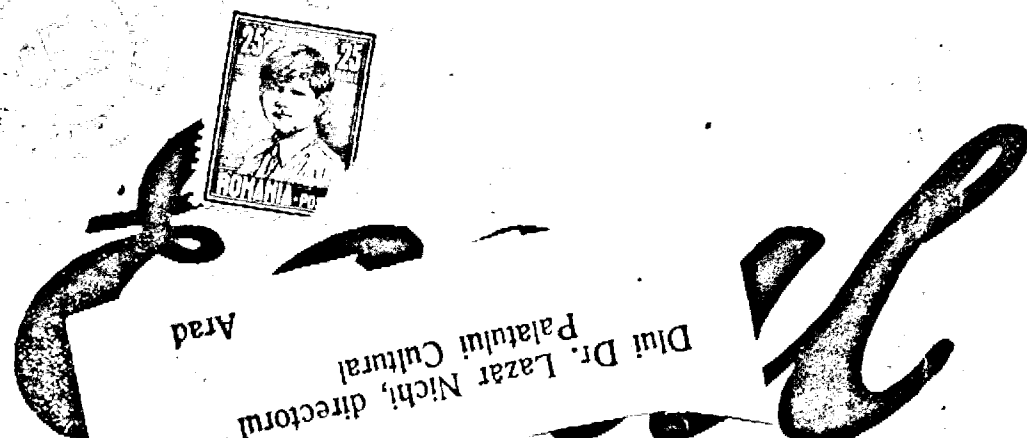

Redacția și Administrația:
Strada Nicolae Jiga No. 22
Oradea

Director:
CONST. I. ȘTEFANESCU

Chemarea învățătorului...

În „Curentul” din 2 Noiembrie 1929, s-a publicat un articol ce purta titlul de: „Urme triste în județul Bihor”. Din acest articol se poate desprinde două puncte esențiale: o iconă reală a bătrânului și încercărilor Bihor și o acuzație adusă unor învățători și preoți. Tot odă și un avertisment care apelează la toți aceia cari sunt legați de destinele acestui colț de țară.

Se zicea în acest articol că mulți dintre preoți și învățători vorbesc mai bucură limba lui Arpad și că, lablourile lui Horea, Cloșca și Crișan și al lui Avram Iancu sunt pradă prafului din podul casei. Ce crud adevăr! Să se fi destrămat oare firile idealului național, jesut în decursul vremii la acești prețioși apostoli? Aradul și Beiușul, cu trecutul lor istoric, vor lăcea oare când vor și ce fir au încălțat la sânul lor? Dar să termin. Nu vreau să deschid, aceste răni cicatrizate sub cari încă se ascund urme de puroi.

Ziarul „Universul” din luna Martie a. c. ne oferă în coloanele sale niște observații aduse preoților și învățătorilor de către un domn general, cu ocazia încorporării recruților cari cântau în limba însușitoare a lui Arvay Arpad, celebrul scriitor (?) care a zugrăvit cu cele mai negre culori limbul Capitalei și al vieții românești.

„Acești fineri sunt rezultatul educației pornite” — spunea d-l general. Un adevăr incontestabil. Să ne gândim numai la cele peste 40 de parohii românești cari au apărut pe vremuri vestitei Episcopii de Haidu-Dorog.

Acești români, cari azi nu știu o vorbă românească, au fost desprinși de trunchiul bisericii naționale și lăsați desorientați în învâlmășala politică Habsburgică. Un alt articol cu titlul de: „Regenerarea neamului și rolul învățătorului dela țară” am citit în „Gazeta de Vest”. Ceeace se desprinde din acest articol este politica, ce a desfințat și învârlit pe cei trei factori culturali dela țară, cât și poporul. Poporul degenerat este hoinar suferinșle de atâtea suferinși și desgustat de viață. Trebuie făcută operația viclească, trebuie să se construiască altă cultură națională, pentru salvarea acestui neam...

Din aceste trei articole nu voi reținea de cât partea educativă ce ne interesează pe noi, dascăli dela școală, atât din punct de vedere școlar cât și extrascolar. Mare este atenția și multe sunt observațiile ce ni-se aduc, nouă învățătorilor. Așa-i cariera noastră. Inconștient de discursuri celebre, pagini frumoase. Toată lumea este conștientă de menirea noastră; toți ne preamăresc cu titlul de „pion cultural” și apostol al neamului”. Însă, când să-i ceri și tu, apostole, pâinea ta, să-ți asiguri existența, toți prea mărișorii îți dispar în umbră, până ce împrejurările îi fac să ne înfîndă iarăși firul de paiu, ca să putem trece puntea speranțelor.

Dorind să răspund celor scrise sus, îmi vine în minte vorbele iubitului nostru profesor de pedagogie:

„Voi sunteți generația de sacrificii, în această epocă de refacere națională. Munca voastră va trebui să fie dreaptă; va trebui să întâmpinați multe obstacole; veți suferi multe calamități și învinuiți. Nu disperati. Cândiți-vă la un Pestalozzi și la alții”. Tonul cu care ne vorbește și tonul cu care ne primește și azi, ne înfăteșează suferinșle. Acestor preoți am căzut victime cu toții, începând cu d-sa. Dar aceasta, în loc să ne descurajeze, ne dă mai mare imbold de muncă. Învățătorimea tânără își dă perfect seama de momentele solemne prin care trece neamul nostru, zi cu zi. Cu toții trebuie să formăm o barieră tare de granit, aici la graniță, ca să împiedecăm undele electrice ce vin de peste hotarul de apus și răsărit, încercate de ură și calomni aduse țării noastre.

Dar și aici, în țară, n'avem destulă luptă? Colții urei rânjesc asupra a tot ce contribuie la consolidarea noastră națională. Un dușman nevăzut, profită de cei slabi de credință și le varsă

în suflute otrava fricei, urei și a răzvrătirei.

În primul și puternicul obstacol ce ni-se opune. Școala singură oricât de puternică ar fi ea, nu va putea rezista în luptă, fără concursul celor de sus, cari conduc motorul administrației noastre. În trecut, când biserica se sbătea în ghiarele slavonismului și boerimea în curentul grecismului, dascălul dela școală, la lumina slabă a opaițului, urzea o nouă lumină mai mare, lumina conștiinței și a credinței naționale. Această conștiință a trezit pe cei mari la realitate și astfel a putut fi salvat la timp poporul românesc.

Asăzi, dacă nu se întâmplă cele din trecut, se întâmplă totuși ceva mai grav. Este lipsa de interes și cooperare ce trebuie să existe între cele trei instituții sociale: biserică, școală și administrație.

„Preotul la Altar și învățătorul la catedră” — zicea odă un personaj bisericesc. Ce greșită idee! Oare altarul nu trebuie să fie și o catedră și catedra un altar? Nu au ele aceleași nobile misiuni, nedespărțite una de alta?

Lipsa de conlucrare a celor trei factori culturali, datorită nu numai politicii ci și lipsei de interes, îngreunează mult munca noastră extrascolară. Școala și-a câștigat multe mijloace de a împiedica ignoranța și negura mizeriei ce s-a așternut pe sufletul acestui popor. Avem la îndemână sărbătorile naționale, când se pot evoca cele mai înălțătoare momente; șezători culturale bine organizate; apoi bibliotecă și muzee școlare. Toate acestea, dacă vor fi bine organizate și cu concursul tuturor, atunci am scăpat de stăvila cea mai mare ce ni se opune. Însă, în multe cazuri suntem glasul celui ce strigă în pustiu.

Că educația ar aduce cu mult mai multe roade, dacă toți și-ar da seama de menirea ei, delimităm voe să vă mărturisesc sincer impresia ce mi-a lăsat serbarea națională de 1. Dec. 1928, când s-a serbat 10 ani dela Unire.

Ce bucurie pentru noi dascăli, că am putut să ajungem și noi o clipă să fim pe pragul realizării dorințelor noastre. Pretutindeni numai sărbătoare. Casele ornate cu steaguri tricolore. Tineri și bătrâni, cu cocarde naționale la piept, strânsi la școală, gustau lacomi din farmecul serbării în tocmite. Seara, retragere cu lămpi și lămpioane; casele luminate, apoi întințarea trenului la gară etc. Toate aceste procese au fost culminate cu frumoasele cântece, costume și dansuri naționale. Este poate pentru a doua oară când am reușit să scuturăm pânza mohorâtă a străinismului, arătând celor ce ne urăsc, că suntem poporul ce-i are frumoasele lui tradiții istorice.

Îată deci, ce momente însemnate se pot realiza, când toți își dau mâna. Dar durere. Serbarea de atunci a fost impusă de ordinele de sus. De atunci și până atunci, am rămas noi dascăli singuri, câte odată preotul și din popor.

Suntem în al 12-lea an și totuși nu ne-am putut desbrăsa de haina egoistă și de a lăsa la o parte orice patimă, fie politică, fie de ordin social; când datorită de cetățeni și li ai acestor țări ne cheamă.

Să nu uităm că actuala generație tânără ce ni s-a încredințat s-o luminăm, este rezultatul atmosferei marelui război mondial, când, s-a simțit o mare scădere în educație. Această educație primită în cele mai critice timpuri reclamă azi multe îndreptări, mai ales aici la graniță, unde trebuie să formăm o graniță suferinșle în dosul armelor.

Cum vom ști să ne folosim mesleșugul așa vom asigura viitorul acestei țări.

Suntem în preajma celor două sărbători naționale: 10 Mai și Ziua eroilor. Să nu pierdem timpul, ci să dăm acestor zile fastul cuvenit. Jertfa celor 800.000 eroi, morți în luptă, trebuie să ne încălească și să ne înfătească credința în Dumnezeu și Patrie. Să năuzim ca noi, generația de azi, să fim ceea care să îndeplinim profeta poetului Bolintineanu:

„Viitor de aur țara noastră are
Și pervăd prin secolii ei înălțare”.

ION MANEA
învățător
Cela-Bihor.

Liberalii bihoreni și congresul

Precizările d-lui profesor Tiberiu Moșoiu

In ojunul plecării la București a congresiștilor liberali, am rugat pe d. profesor universitar Tiberiu Moșoiu, — unul din vicepreședinții organizației locale a partidului național liberal, — să ne facă oarecari precizări privitoare la congresul general al partidului național liberal și d-sa, cu aceiași bunăvoință și simpatie de care a dat dovadă întotdeauna față de presă și ziaristi, — d-sa fiind un fost frunțas ziarist, — ne-a făcut următoarele clare și de neîngădușii importante declarațiuni:

„Pentru toți aceia cari așteaptă ca actualul congres al partidului Național Liberal să fie un eveniment determinant în campania pentru răsturnarea guvernului și pentru venirea la putere a partidului de sub șefia dlui Vintilă Brătianu, rezultatul poate fi o deziluzie, fiindcă scopul acestui congres nu este decât în subsidiar semnalul deschiderii unei energice campanii de răsturnare, în principal având drept scop stabilirea definitivă a programului partidului Național Liberal sau mai bine zis: adaptarea vechiului și unicului program al acestui partid noilor contingente.

Nu numai tradiția, dar și înalta idee pe care dl. Vintilă Brătianu o are despre îndatoririle unui șef de partid, îi impune ca în momentul foarte apropiat, când va declara probabil că își asumă răspunderea reparării greșelilor de neiertat ale altora, să facă această afirmare, precis și până în cele mai neînselabile amănunte în ce consistă uriașă muncă ce îl așteaptă, cari sunt releele ce trebuiesc revendicate și mai ales cari sunt remediile.

Experiența pe care țara a făcut-o, din clipa în care un om im-

bălat de-un efemer succes a declarat că el posedă panaceul universal, grație căruia o nouă eră se deschide pentru țara românească, nu mai trebuie să se repete.

Ceeace este sigur, e faptul că, într-o viitoare guvernare liberală nu se vor mai vedea legi propuse, votate, dar imposibile de aplicat, precum nu se vor mai vedea

d-l profesor TIBERIU MOȘOIU

nici acele „sultanmezal”, cum numea Ion Lahovari anumite afaceri cu cari ne-au obicinuit reprezentanții demagogiei integrale.

Deaceea, este bine să se știe de către cei cari au ridicat la rangul de guvernare totală lipsa de idei creatoare, că cele patru zile ale congresului partidului Național Liberal reprezintă ultima muncă de cristalizare a unor concepții, cărora partidul le-a fost totdeauna credincios și pe cari a știut să le adapteze totdeauna imperativelor categorice ale epocii.

Sperăm că vom reuși și noi,

organizațiunea locală, să aducem o contribuție destul de interesantă la rezolvirea anumitor probleme de actualitate.

Oradea este un minunat punct de observație pentru cunoașterea și adăncirea problemei minoritare și mulți dintre noi, neînfluențați nici de amintirile unui prestigiu de străpănit, pentru totdeauna dispărut, nici formați la o școală cu o ideologie desăvârșit streină nouă, putem cerceta cu toată obiectivitatea, și având totdeauna ca punct de plecare în investigațiunile noastre ideea că suntem reprezentanți naționali dominanti în complexul etnic politic care se numește: Regatul Român, să judecăm legitimitatea și oportunitatea pretențiilor ale așa numitelor reprezentanți ai minorităților și mai cu seamă legalitatea cu care acești politicieni minoritari își îndeplinesc esențialele lor datorii, ceea ce cetățenii român.

Deasemenea cred, că vom putea contribui într-o însemnată măsură la rezolvirea acelei probleme inexistente dincolo de Carpați, însă, atât de însemnată și de acută în aceste finituri, problema cultelor.

La fel, mai cred, că vor fi interesante informațiunile de ordin economic cari pot privi problemele generale, lămurind-le pe cele locale.

În ceace privește cultura națională, delegația bihoreană s-a susținut, ca în realizările viitoare ale guvernării libere să se înscrie și un vechi dezerat al Oradiei, crearea unei universități la granița de vest.

Despre consecințele politice imediate ale congresului nu pot să vă spun nimic, fiindcă orice afirmație prealabilă este temerară.”

Rep.

De la congresul liberal

Declarațiile d-lui Vintilă Brătianu

Joi s-a deschis în Capitală sub președinția d-lui Vintilă Brătianu, congresul general al partidului național-liberal, de față fiind toți delegații organizațiilor județene din întreg cuprinsul țării.

Între alte declarațiuni, dl. Vintilă Brătianu a făcut prioritar la „Politica nevolilor României Mari” următoarele precizări:

Politicele primejdioase a guvernului de azi, opunem politica izvoită din nevoile permanente ale României Mari, pe care le-am putea rezuma în următoarele puncte:

1. Politicele regionale și de vază între frați, opunem o politică de unificare și de înfrățire. (Ovaji).

2. Politicele slugarnice și de subjugare a neamului, până ieri despărțit și rob, opunem o viață liberă demnă și de continuă propagare socială, culturală și economică. (Aplauze).

3. Increderea de a se reînvia în România de azi regimul domniilor nestatornice din trecut, opunem regimul asigurat de cei doi mari Regi și statornicit de așezământul nostru constituțional, care nu poate fi schimbat, nici direct nici indirect, în vremea minorității Regelui. Partidul Național Liberal nu va îngădui ca această chestiune vitală p. Statul nostru să alcătuiască obiect de speculațiuni politice sau să slujească interese jonsice și trecătoare de partid. (Aplauze prelungite).

4. Politicele de distrugere a operii ce s-a înfăptuit continuu dela prima Unire și politicele de lichidare a întregului patrimoniu național în folosul intereselor de partid, opunem o politică de adaptare și de dezvoltare a acestui patrimoniu în noile condițiuni atât de prielnice și cu energiile sporite de astăzi.

Deaceea, conștiința de relațiunile între popoare și între State, vom ști ca și în trecut, prin colaborarea normală internațională să dăm înăuntru și în afară încredere în propriile noastre posibilități și să sporim propriile noastre eforturi.

5. Neîncrederea și negărirea chiar a destoiniciei și sacrficiilor neamului nostru, opunem încrederea și conștiința jertfelor și drepturilor poporului care alcătuiește covârșitoarea masă a populației Statului nostru”. (Aplauze).

direct, în vremea minorității Regelui. Partidul Național Liberal nu va îngădui ca această chestiune vitală p. Statul nostru să alcătuiască obiect de speculațiuni politice sau să slujească interese jonsice și trecătoare de partid. (Aplauze prelungite).

4. Politicele de distrugere a operii ce s-a înfăptuit continuu dela prima Unire și politicele de lichidare a întregului patrimoniu național în folosul intereselor de partid, opunem o politică de adaptare și de dezvoltare a acestui patrimoniu în noile condițiuni atât de prielnice și cu energiile sporite de astăzi.

Deaceea, conștiința de relațiunile între popoare și între State, vom ști ca și în trecut, prin colaborarea normală internațională să dăm înăuntru și în afară încredere în propriile noastre posibilități și să sporim propriile noastre eforturi.

5. Neîncrederea și negărirea chiar a destoiniciei și sacrficiilor neamului nostru, opunem încrederea și conștiința jertfelor și drepturilor poporului care alcătuiește covârșitoarea masă a populației Statului nostru”. (Aplauze).

Deaceea, conștiința de relațiunile între popoare și între State, vom ști ca și în trecut, prin colaborarea normală internațională să dăm înăuntru și în afară încredere în propriile noastre posibilități și să sporim propriile noastre eforturi.

5. Neîncrederea și negărirea chiar a destoiniciei și sacrficiilor neamului nostru, opunem încrederea și conștiința jertfelor și drepturilor poporului care alcătuiește covârșitoarea masă a populației Statului nostru”. (Aplauze).

Ignoranță sau imbecilitate?...

Citeam, deună-zi, în gazetele de capitală, cum după ascensiunea „Everest”, o nouă expediție a pornit în explorarea munților Himalaya. Această expediție internațională, pusă sub conducerea savantului german Dirrenfurth, cuprinde în sine tot ce au statele civilizate și culte mai de seamă pe tărâmul științific. Și Doamne! O expediție ca asta nu e... cum te-ai duce, bunăoară, la numă. Nici o simplă manie sportivă. Atunci, guvernele, nu ar pune la dispoziția participanților, sume considerabile, nu! E o acțiune plină de peripeții primejdioase, în cari, foarte mulți din cei trei sute de exploratori ai munților Himalaya, își vor găsi moartea. Și ce însemnează atunci, sacrificiile bănești pe lângă sacrificiul unor asemenea oameni? Și ce însemnează chiar sacrificiul omului, pe lângă marea necesitate de a ști, de a cunoaște? Și iată pentru ce curcure la elementelor

naturii, omul nu și-a preocupat nici viața, nici avutul și numai astfel a putut să învingă. Și astfel s'a creat societăți: noi posibilități de utilitate. În această expediție, eroică, noi descoperim, noi cunoștințe, noi posibilități de adaptabilitate la viață se vor ivi, făcând mândria națiunilor cari au cooperat cu oameni și bani, contribuind, în același timp și la binele general omenesc.

Dreptul la existență al națiunilor, a popoarelor, nu consistă numai în frământările politice interne, cele diplomatice externe și nici numai în sacrificiul eroicilor soldați. O națiune, un popor, se impune, mai cu osebire, prin științele, prin sistemele de gândire și viețuire, prin artele și poezia lor. Cel care va aduce un aport mai mare, va avea un drept mai mult la viață și se va înscrie definitiv în istorie. Și iată pentru ce curcure la elementelor

Helenii, Romanii, chiar dacă au pierit, amintirea lor nu va dispărea niciodată. Ei și-au dat tributul lor de civilizație societății.

În timp, însă, ce statele civilizate organizează și subvenționează incursiuni în domeniul științei, la noi, ca o crudă ironie, printr-o dispoziție guvernamentală, se taie subvenția călătoriei de studii în străinătate a d-lui prof. N. Iorga. Noroc, că dintr-o inițiativă particulară, se strânge suma de Lei 70.000 și grație acestui fapt, d-l profesor poate să se prezinte la universitățile din Oxford, Berna și Zuerich, unde este invitat în calitate de dr. de onoare, și astfel să câștige și să salveze prestigiul culturii românești.

Și mă întreb: când pentru expediția de care vorbim, se îngrijorează ministerele: engleze, franceze, germane și americane, când până și „Maharaja din Nepal” își dă concursul cu oameni și bani, cum se poate numi atitudinea guvernului nostru de

APEL

către toți aceia ai căror morți iubii sunt înmormântați în cimitirul „Rulikowsky” din Oradea.

Starea detestabilă — și care nu mai poate dăinui și în viitor — în care se găsește mormintele din cimitirul „Rulikowsky” din Oradea — și în deosebi cele din partea românească, — trebuie să îndușeze pe orice om civilizat și cu credință creștinească. Aspectul trist ce îl înăpășează porțiunea de cimitir acoperită de bălării și mărăcini, în care se odihnesc morții noștri scumpi, trebuie să revolte pe orice caruia i-a mai rămas un pic de bun simț pentru cele sfinte.

Sunt acolo morminte, de cari nu s'a mai ocupat nimeni de zece ani, nu numai să le presare vre-o floare, dar nici să se ostenească a plivi măcar buruienile depe dânsese. Unele n'au nici cruci și cari nu sunt surpate în cele mai bune cazuri sunt una cu pământul, așa că, dacă cineva doarește să caute ultimul locaș a vr' unui prieten dispărut, îi este imposibil a-l mai găsi.

Crucile — în majoritatea lor fiind de lemn — putrezesc și nimeni nu le mai înlocuiește, sau sunt smulse, iarna, pentru foc de cei ce nu mai au nimic creștinesc într'înșii și nici frică de Dumnezeu. Tot astfel, tăiatul cărărilor și jinerii lor în ordine este ceva necunoscut încă în porțiunea românească a cimitirului „Rulikowsky”.

Ți se împănesc ochii de lacrimi și inima ți se strânge de durere la priveliștea ce-ți oferă acel cimitir părăsit, din preajma unui oraș modern, în care lumea face promenadă pe „corso”, elegantă și voioasă, or trăind în desfătare în palate cu desăvârșit confort, cașicând viața ar fi o vecinicie și mâine nu vom fi cu toții, la fel, numai jărniță și să împărțimșim eventual aceiași soartă a celor mulți, uitați între bălării și mărăcini.

Dar n'am jinit să relevăm aceste scăderi — ce se resirâng asupra noastră a tuturor — numai din motive sentimentale, ci și pentru a determina o îndreptare a răului, pentru a reînvia cultul mormintelor, adormit pe cât se vede, din pricina indolenței ce a prins a ne stăpâni și sub acest raport.

Din suma de 200.000 Lei ce s'a reușit a se obține cu multă stăruință dela primărie, în primăvara anului trecut s'a împrejmuit cimitirul cu un gard de sârmă ghimpată și stâlpi de beton, așa că în prezent nu mai trec căruțele și vitele deavalma peste morminte, ca și mai înainte. Acum, însă, trebuie să începem să facem ordine și curățenie generală, care în viitor, să fie jinită în permanență. Și dacă la început nu vom obține perfectul în acțiunea noastră, — fiindcă atingerea acestui scop necesită sume enorme de cari nu dispunem acum, — să facem ce este posibil, cu puțină dare de mână și osteneală, dar cu atât mai multă credință creștinească, fiind aceasta o datorie supremă omenescă. Mai este și de demnitatea noastră românească, să nu lăsam ca mormintele noastre să fie în ultimul grad de degradare, cu atât mai mult, fiindcă în afară de mormintele noastre, toate celelalte sunt mai îngrijite.

Noi, românii din Oradea, ne gândim la orice și purcedem la toate acțiunile cu caracter personal, numai la cimitire nu, deși aceasta ar trebui să ne fie prima datorie, întrucât, prin satisfacerea ei am dovedi că suntem stăpâniți de cea mai frumoasă însușire a omului, aceea de a

se îngriji de cei dispăruți, cari nu mai pot face nimic pentru ei și nici nu mai pot vorbi, să ne poată aduce gravele acuzațiuni pe cari le merităm. De 11 ani, era timp deajuns să ne scuturăm de ineria „recutului”, la care poate și vitregia vremurilor ne-a împins, fiindcă noi românii, nu aveam cuvânt la primărie să cerem ceva și pentru interesele românești.

Azi, slavă Domnului, numai voință ne trebuie, că puțină avem. În fruntea primăriei, am avut în todeauna, de când suntem în România, oameni înțelegători și români probați, cari au servit cu multă bunăvoință cauzele românești și dacă dar fi luat o inițiativă, mai înaltă, și fi putut face rânduiala la cimitir și până acum. Ce s'a negat însă în cei 11 ani, sperăm că se poate înfăptui în scurt timp, atât mai mult, fiindcă, așa cum am în fruntea primăriei pe dl. Aurel Lazăr, care va găsi modalitatea de a ne da din bugetul primăriei, o sumă necesară la destelarea cimitirului.

După ce va fi dus într-o stare mai civilizată cimitirul, întreținerea lui nu va mai reclama așa mari sume ca acum la început. Și în cazul unui sprijin eficient din partea primăriei, avem nevoie totuși și de concursul oamenilor de bine și de suflet, pentru menținerea unei ordine permanente.

Facem apel călduros către toate familiile românești cari au morminte în cimitirul „Rulikowsky” să binevoiască a lua dispoziții de îngrijirea lor, fie pe propriu sau prin paznicul cimitirului.

Tot pe această cale ne adresăm la generozitatea și a celor familii românești cari de la noi aci morți lor, ci alt undeva în lume și în memoria celor ne uitați ai lor, să facă un cimitir adevărat pietate creștinească, să ia asupra lor îngrijirea și înmormântarea celor la care nu mai răspunde, ne mai avem în mimența în viață.

Îngrijirea unui mormânt... pe an 200 Lei.

Cei ce vor binevoi să acorde sprijinul lor, îi rugăm a se anunța, pe cât e posibil, până la data de 10 Maiu a. c. d-nei Veturia Candrea, Parcul Ștefan cel Mare 15. Numele acelor persoane, cari vor lua asupra lor angajamentul de mai sus, se va publica în toate ziarele.

Oradea, la 2 Maiu 1930.

Comisiunea pen ru îngrijirea mormintelor.

se îngriji de cei dispăruți, cari nu mai pot face nimic pentru ei și nici nu mai pot vorbi, să ne poată aduce gravele acuzațiuni pe cari le merităm. De 11 ani, era timp deajuns să ne scuturăm de ineria „recutului”, la care poate și vitregia vremurilor ne-a împins, fiindcă noi românii, nu aveam cuvânt la primărie să cerem ceva și pentru interesele românești.

Azi, slavă Domnului, numai voință ne trebuie, că puțină avem. În fruntea primăriei, am avut în todeauna, de când suntem în România, oameni înțelegători și români probați, cari au servit cu multă bunăvoință cauzele românești și dacă dar fi luat o inițiativă, mai înaltă, și fi putut face rânduiala la cimitir și până acum. Ce s'a negat însă în cei 11 ani, sperăm că se poate înfăptui în scurt timp, atât mai mult, fiindcă, așa cum am în fruntea primăriei pe dl. Aurel Lazăr, care va găsi modalitatea de a ne da din bugetul primăriei, o sumă necesară la destelarea cimitirului.

După ce va fi dus într-o stare mai civilizată cimitirul, întreținerea lui nu va mai reclama așa mari sume ca acum la început. Și în cazul unui sprijin eficient din partea primăriei, avem nevoie totuși și de concursul oamenilor de bine și de suflet, pentru menținerea unei ordine permanente.

Facem apel călduros către toate familiile românești cari au morminte în cimitirul „Rulikowsky” să binevoiască a lua dispoziții de îngrijirea lor, fie pe propriu sau prin paznicul cimitirului.

Tot pe această cale ne adresăm la generozitatea și a celor familii românești cari de la noi aci morți lor, ci alt undeva în lume și în memoria celor ne uitați ai lor, să facă un cimitir adevărat pietate creștinească, să ia asupra lor îngrijirea și înmormântarea celor la care nu mai răspunde, ne mai avem în mimența în viață.

Îngrijirea unui mormânt... pe an 200 Lei.

Cei ce vor binevoi să acorde sprijinul lor, îi rugăm a se anunța, pe cât e posibil, până la data de 10 Maiu a. c. d-nei Veturia Candrea, Parcul Ștefan cel Mare 15. Numele acelor persoane, cari vor lua asupra lor angajamentul de mai sus, se va publica în toate ziarele.

Oradea, la 2 Maiu 1930.

Comisiunea pen ru îngrijirea mormintelor.

50 milioane pentru case populare

În secția VI-a a Camerii s'a întrunit comisiunea muncii în prezența d-lui ministru Răducanu, examinând proiectul de lege al caselor autonome a construcțiilor.

S'a arătat că d. ministru de finanțe, în urma demersurilor comisiunii parlamentare, a acordat un prim fond de 50 milioane lei din bugetul anului în curs pentru cassa construcțiilor. Din acest fond se vor ajuta funcționarii și cetățenii prevăzuți în lege cu un venit sub 150 mii lei anual și cari vor avea cel puțin doi copii minori, pentru a-și putea construi locuințe de tip popular.

În ce privește impozitul global, el fiind un impozit personal, urmează să fie plătit de către proprietarii noilor construcții ne admițându-se nici o scădere prin lege.

„doctori”? În timp ce în Italia, Musolini asistă, în aceeași zi, la lansarea unor cruciștoare, la inaugurarea unui muzeu și a unei universități, la noi, universitatea din Cluj își închide porțile. E nemaipomenit.

Dar, de ce să mergem așa de departe? Exemplul îl avem mai aproape. În timp ce vecinii noștri, concentrează toate forțele lor culturale, intelectuale și artistice, într-o uriașă propagandă de preponderanță în concertul popoarelor ca apoi să ajungă la pretențiunea unor imaginare revendicări, la noi, se închid școlile, se desnaționalizează teatrele, — făcând din artă o tarabă ne-gustorească, se înabuse gândirea, se pune frâu libertății scrisului. Tot, tot ceace, în definitiv, se ridică deasupra pungi și stomacului, și ar putea constitui o viață modernă, cultă și civilizată, la noi este oprimat sau neluat în seamă.

Si au dreptate d-nii „doctori”!

Primăvară

Pe un dâmb sterp, la o margine de maidan, o salcie fizică
își lăcrimează frunzele în plină primăvară.
Doi vagabonzi: unul tânăr, altul bătrân, ce par că s-au luat
la întrecere cu salcia de pe dâmb, își întind scheletele sub um-
bra muribundeii sălcii.
De undeva prin aer plutește miros de azimă fierbinte...
Vagabonzi și au adormit nările și unul șoptește:
— Ce parfum de sălcioară!...
Iar celălalt îngână:
Cum miroase a păine caldă!...
Seara a întins borangic de lână peste fire, a coborât pace
în suflute și pînă în vis a jesus între pleoape... dar luna e
tot rece, salcia tot se scutură și visul vagabonzilor, — vis ne-
sădios de păine, — e poate ultimul vis în această primăvară!...

CONST. BARCAROIU

Situația băncilor din Oradea

O statistică alcătuită de cercu-
rile economice din Oradea ne
arată că în localitate sunt 12
bănci cu un capital de 286 mil.
949.275 lei. Băncile au depozite,
după bilanțurile publicate în anul
curent, 759.682.066 lei. Creditele
pe care băncile le-au luat în con-
siderare dela diferite bănci sunt
de 55.649.086 lei.

Beneficiul brut al acestor bănci
a fost de 97.480.034 lei din care

după ce s'a scos cota rezerve-
lor s'a distribuit dividende în
total de 43.772.211 lei.

PEȘTE proaspăt se găsește
zilnic la magazinul de colo-
niale și delicatose

BALOGH
Bul. Reg. Ferdinand I.

Noul mers al autobuzului
direcția Beiuș și retur

Cu începere dela 1 Mai a. c. autobuzul care face cursa
Oradea—Beiuș și retur va pleca dela
Beiuș în fiecare dimineață la orele 6 din fața cafene-
lei Markovics, trecând prin Ceica. — Din **Oradea**
pleacă în fiecare zi, la orele 18, din fața restaurantului
„Pisica albastră”, iar Dumineca la orele 20.

„MERCUR”

Spală, curăță și vopsește
mai eficient și mai frumos ca
oriunde.
Pentru funcționari 20% reducere
Piața Mihai Viteazul 14.

Dormeze și vând
și în rate la tapiter
Str. Alexandru Nr. 4 — Oradea

Salon „Très Parisien”
anunță că i-au sosit ultimele
modele de pălării

LOLA ROSENBERG
Str. Rimanoczy 12, Oradea.

Mănuși

de piele dela 129 lei în sus și ciorapi
eficienți se găsesc la Magazinul

CORSO

Str. Rimanoczy

Nou magazin
de mobile

Lângă Catedrala
ortodoxă română

Înainte de a cumpăra orice
mobilă este în interesul
dvs. de a vizita mai întâi

Magazinul de mobile
al asociației tâmpla-
rilor specialiști,

unde găsiți cu prețuri con-
venabile și cu înlesniri de
plată mobilă solidă și ar-
tistic executată.

Dacă voți să aveți
un costum
de haine

lăsat frumos și pe un
preț moderat, luați
la croitoria

**ȘTEFAN
BAJKA**

Str. I. C. Brătianu 29
ORADEA

Ciorapi, mănuși, albituri
și mare asortiment de gale-
terie cu prețuri de reclamă
se cumpără la **Nicolae
Szenczki**, (Pasagiul
„Vultur”, Oradea

SA'DESCHIS

în sala fostului cinematograful
„Apollo”, Piața Reg. Maria Oradea

Hala de mobile
a sindicatului
tâmplarilor

Uriș asortiment de mobile artistice
executate și accesibile oricărei pun-
gi. Prețuri mai avantajoase ca
oriunde. Pentru funcțio-
narii publici reducere.
Se fac și înle-
niri de plată.

Din cauza mutării

vindem toate mărfurile cu
mari reduceri de prețuri

WILHELM KLEIN

Dela 1 Iunie mutăm ma-
gazinul tot în Bdl. Regele
Ferdinand, în locul fostu-
lui magazin Eugen Barna.

Teatrul
„Regina Maria”

Compania dramatică a
Teatrului de Vest
Director: GEORGE COSMA

**Marele succes al
stagiunii**

Gelozia

Dramă în 5 acte de M.
Artzibașew

O singură reprezentație

**Duminecă 11 Mai
1930**

la orele 9 seara precis.

**Acelașansamblu
dela premieră**

C. Barcaroiu
Maria Sandu
C. Macedonschi
Ion Pella
Aurel Dinu
C. Botez
Lulu Savu
Coca Codrescu
I. Focșeneanu
Geo Maican
G. Alexandru

Director de scenă:
d-l D. TIBOR

**Vizitați
marele
magazin**

**LUCA
P. NICULESCU**

Succesor
**THOMA
IVANOVICI**
ORADEA

B-dul Regele Ferdinand No. 11

Sosindu-ne un mare transport
de mărfuri, am pus în vânzare:

Molino . . . dela 28 lei mtr.
Șifon pl. albituri . . . 32 . . .
Karton (Stembă) . . . 38 . . .
Barchet . . . 40 . . .
Zefir pl. cămăși . . . 48 . . .
Pături groase
pentru interioare . . . 400 lei buc.
Plăpumi . . . 600 . . .
Pânză pl. cerce-
furi de pat, 140 cm.
lățime . . . 110 lei mtr.
Pânză pl. cerce-
furi de plăpumi 160,
180 și 200 cm. lățime 150 . . .
Tenis-flanel (Finet) 35 . . .
Stofe bărbătești de
lână . . . 300 . . .
Pânză de casă dela 32 . . .
Pânză pl. saltele dela 80 . . .
Fețe de mese dela 100 . . .
Servele de masă dela 36 lei buc.
Servele pl. pahare dela 28 . . .
Căveruri albe de
pichel dela . . . 300 . . .
Căveruri de pichel
diferite culori dela 300 . . .
Pânză de lână, 100
cm. lățime dela . . . 45 lei mtr.
Pânză de lână, 140
lățime dela . . . 55 . . .
Basmale (cărpe) de
lână dela . . . 120 lei buc.
Basmale (cărpe) de
aiță dela . . . 25 . . .
Bălăse dela . . . 9 . . .
Preșuri, 65 cm. lă-
țime dela . . . 110 lei mtr.
Preșuri 90 cm. lă-
țime dela . . . 140 . . .

La fel și celelalte
articole se vând
cu prețuri extrem
de reduse.

Tipografia și
Papetăria
Str. Avr. Iancu 11. — Telefon: 623.

CEASORNICE și BIJUTERII

se pot cumpăra ieftin la
bijuterii

TARIAN GAVRIL

Bul. Regele Ferdinand
Se poate cumpăra și cu
carnetul „Interesului Public”

Ciorapi, mănuși și alte ar-
ticole de galanterie se
cumpără eficient la
„**SPLENDIO**”
P. Reg. Maria 3, Oradea.

FÖLDES

Pictor de firme
Str. N. Iorga 12, Oradea.

Lucrează cu prețurile
cele mai ieftine.

Cele mai proaspete și mai
gustoase mezeluri
se găsesc la
Ludovic Röllich
junior
Strada A. Iancu 6, Oradea.

CABINET
DENTAR

PIAȚA MIHAI VITEAZUL
No. 7.

ORADEA

Se extrag fără durere, se
repară, se plombează și se
înlocuiesc dinți; se pun
coroane și poduri în aur,
platină etc. după ultima
tehnică americană!!!

Prețuri moderate!

Clienții din provincie sunt
imediat primiți la consultație

Evenimentul săptămânii

S'a deschis
salonul de croitorie
bărbătească
„**ELIT**”

Avem onoarea, a aduce la cuno-
ștința generală că am deschis
în str. Pictorul Grigorescu (edi-
ficiul hotelului „Rimanózy”) un
modern și luxos salon de
croitorie și furnituri bărbă-
tești. Bogat asortiment de stofe
fine din cele mai moderne dese-
nuri. Croială irepoșabilă.

Prețuri moderate.

Cu distincție stimă:

Kiss & Varga

Str. Pictorul Grigorescu
(aedificiul hotelului Rimanózy)

Lucrări de tinichigerie
și instalațiuni de canalizare
se execută eficient și prompt

GÉZA NUSZBAUM
Strada Vlahuța No. 15. — Oradea

Pardesiuri de vară
pentru doamne,
după ultima
croială,

cu prețuri eficient găsiți la

„**GLOBUS**”

Str. Nic. Iorga 5. Oradea

Confecțiuni pt. dame
cu prețuri de reclamă
numai la

HEVESI

Strada Nicolae Iorga No. 8
ORADEA

Croitoria bărbătească
engleză **Nagy și Hopler** Str. I. C. Brătianu
Nr. 1. Oradea

execută solid cu prețuri moderate orice comandă.

BITTENBINDER

Execută artistic tot felul de mobile.

Dormitoare dela 20.000 lei.

Str. Cogălniceanu 13, Oradea.

VÉGH

Bolangerie și spălătorie chimică
Piața Regina Maria 2. Oradea

Prețuri de ocazie la sfârșitul sezonului!

1 m. șifon-batist, englezesc, fost 49, acum **35 L.**
1 . „șifon pentru albituri, fost 55, acum **39.**
1 . zefir englezesc, fost 65, acum **49.**
1 . poplin mălase p. cămeși, f. 110, acum **79.**

1 m. mălase, lățime dublă, f. 125, acum **89 L.**

1 . „Twed” p. pardesiuri, f. 555, acum **349.**

1 . „Crepella” de lână, f. 450, acum **295.**

1 . Crêpedechin, veritabil, f. 490, acum **349.**

**Toate articolele se vând cu prețuri reduse la
magazinul de stofe pentru dame
NICOLAE MARKOVITS
PIAȚA REGINA MARIA 3**

Frumusețea sub orice chip este numai atunci deplină când se contopește
cu utilul.

Muzica, desfătarea divină a vieții nu se abate dela această lege neclintită.

PHILIPS, uzinele cu faimă mondială, cari întotdeauna au ținut locul de
frunte în radiofonie, au înfăptuit aparatul desăvârșit.

Împreună cu vorbitorul său, minunat prin claritatea sa neasemuită,
acest aparat alcătuiește o contopire de armonie și frumusețe.

Muzica clasică a vechilor maieștri, operele reprezentate pe cele mai
mari scene din lume, muzică ușoară de dans, arii populare, pe
toate le auzim în camera noastră, comod așezați în fotoliu, atât de
puternic și de clar ca și în sala de spectacol.

Aparatele de recepție PHILIPS cu vorbitoarele lor electrodinamice
înfăptuiesc această

SIMFONIE A FRUMOSULUI

„PHILIPS”

Aceste aparate, cele mai perfecționate dintre toate cele
existente până în prezent, cum și toate accesoriile necesare lor,
se găsesc de vânzare pe prețurile originale ale fabricii, exclusiv la

Librăria

SOCEC & Co. S. A.

Oradea, Bulev. Regele Ferdinand Nr. 7/a

Se vinde și în rate lunare